
Vladislav II. NEČEKANÝ VZESTUP ZAVRŽENÉHO DĚDICE

OBLÉHÁNÍ HRADU WEINSBERG, POLOVINA ŘÍJNA 1140

„Tvá pomoc, Vladislave, je nad všechny sliby, které jsi mi dal.“ Dvojice zastavila koně a král Konrád, i když mluvil s jezdcem po svém boku, zaujatě sledoval hradní sídlo na vyvýšenině před sebou. Z ranní mlhy vystupovaly dvě nevysoké věže. Ta vzdálenější vypadala jako obytná, nižší spíš jako obranná. V chladném ránu ale celá hradní pevnost působila zdánlivě nedobytně a opuštěně. Král se mírně zachvěl zimou a únavou.

„Veličenstvo, ty bys dokázal zničit své nepřátele i bez naší pomoci,“ odpovéděl český vévoda a byl dokonce o své pravdě i přesvědčený. „Máš silné vojsko a odhodlání vládnout v klidné zemi. Pomoc našich ozbrojenců jen přispěla ke tvé síle. Já jsem na svůj slib nezapomněl, i když jsem tehdy netušil, že se jednou posadím na knížecí stolec. O to jednodušší je teď postavit se vedle tebe a společně dosáhnout vítězství.“

„Být spojenci je výhodné pro nás pro oba, že?“ Konrád konečně stočil pohled k mladému knížeti a unaveně zív. „Kdyby nebylo vítězství na dosah, šel bych si na chvíli lehnout a prospat se.“

„Myslím, že do večera je hrad náš a já bych ti, Veličenstvo, před posledním obléháním spánek doporučil, jenže co když se do hradu dostaneme dříve? Přece nezaspíš vlastní vítězství,“ povzbuzoval krále Vladislav.

„To opravdu nemohu.“ Konrád netrpělivě napínal zrak do ranního šera. Oba panovníci věděli, na co čekají. Král měl od počátku svého vítězného tažení za hradbami Weinsbergu své lidi a právě dnešní ráno předpokládal, že hlavní bránu otevrou bez boje.

„Dnes zničím poslední sídlo mého nepřítele Jindřicha Lva a co provedu s ním a jeho muži, to oni dobře vědí. Varoval jsem ho, nabádal, ať se podřídí a vzdá. Neposlechl a bude viset!“

„Nevypadá to, Veličenstvo, že by se chystal otevřít bránu bez boje, ale myslím, že hrad je plný lidí z širokého okolí a měli bychom...“ Vladislav strnul, protože král se v sedle naklonil a zaostřil pohled na hlavní bránu.

„Otevírá se!“ A zároveň s tím výkřikem vydal povel k poslednímu boji.

Ve chvíli, kdy král Konrád a kníže Vladislav pobídlí koně směrem k hradu, vyjela z lesa nedaleko za jejich zády Gertruda.

Zdánlivý klid mlhavého rána okamžitě naplnil vítězoslavný pokřik královského vojska a ozbrojenci se řítily do otevřené brány jako velká voda.

„Tak jsem přijela včas,“ žasla dívka nad nečekanou scénou útoku na hrad Weinsberg, ale raději koně zarazila a zůstala v pozadí. Bratr by jí přítomnost u nebezpečného boje nikdy neodpustil. Gertruda se zatajeným dechem sledovala, jak její dva nejmilovanější muži, bratr a budoucí manžel, společně vtrhli do hradní pevnosti. Pak už mohla pouze naslouchat zoufalým výkřikům, které se zpoza hradeb nesly až k ní, a v duchu doufala, že se Jindřich Lev a jeho posádka i poddaní rychle vzdají, aby obětí na životech bylo co nejméně.

POLEDNE

„Varoval jsem tě, Jindřichu!“

Nádvořím hradu se nesl hrubý hlas krále Konráda. „Varoval jsem tě dlouho před tvou porážkou, že každý, kdo se bude protivit mé vládě, skončí na šibenici. Tys nedal na má varování, a proto vyslechni můj verdikt. Všichni, kteří se odváží bojovat proti svému králi, budou zítra, hodinu po východu slunce, pověšeni za hrdlo.“

Vladislav, stojící vedle krále, se podíval na Gertrudu, nenápadnou a tichou v davu shromážděném na největším nádvoří. Uviděl hrůzu v jejích očích, uviděl zoufalý pohled, kterým přejela davy žen a dětí z okolí, jež se na hradě skryly před Konrádovou zlobou.

Vladislav okamžitě pochopil, o co nešťastné dívce jde.

„Veličenstvo, buď velkorysý a ušetři ženy a děti, jen se zde skryli před bojem a za chyby svého knížete nemohou,“ pošeptal králi.

Konrád se na malou chvíli zamračil, pak ale rozjasnil tvář a stejně blahosklonně dodal: „Ženy a děti mohou do zítřejšího úsvitu opustit hrad a vrátit se do svých domovů.“ Pak se zamyslel a velkoryse, se zvednutou bradou pronesl poslední vstřícnou větu: „A ženy, aby nestrádaly bez mužů hlady, mohou si odnést na zádech všechno, co unesou.“

„Co ale budeme bez svých mužů? Kdo uživí naše děti?“

Gertruda naslouchala bázlivému šepotu zlomených nešťastných žen a zoufale se snažila něco vymyslet, aby jim pomohla. Že bratr už tak udělal velký ústupek a ona ho více neobměkčí, to věděla jistě.

„Jak budeme dále žít?“

Tichý nářek žen se Gertrudě vrýval až do srdce, a když viděla, jak ubožačky sice padají na kolena, ale krále už nemají sílu prosit, došlo jí, že je všechno marné. Snad jen, že by si na záda naložily své muže, kdyby je unesly... Gertrudě se nad tou myšlenkou až rozechvěly ruce, rozbušilo srdce. Nic takového přece bratr nezakázal! Ještě chvíli počkala, než se král zvedl ze svého provizorního trůnu a odebral se do hodovní síně. Kolik toho ještě dobytelné snědí a vypijí, než, jak slíbil, hrad vypálí a srovná se zemí? A kolik zbude na ubohé ženy a děti? Gertruda se zahleděla na Vladislava, ale místo toho, aby se k němu přidala, sklonila se k nejbližší ženě a důrazně ji zašeptala: „Naložte si na záda své muže a do svítání opusťte hrad!“ Pak se narovнала a pomalu mířila k Vladislavovi, aby společně usedli k hodovnému stolu a oslavili poslední veliké vítězství.

„Cos to řekla té ženě?“

„Nic důležitého,“ snažila se Gertruda o lhostejný tón.

„Tak proč na tebe kulí oči ještě teď? Proč se křížuje a rozplakala se jako dítě?“

„Možná proto, že má sama tři děti.“

„Neměli se jejich muži stavět proti králi,“ pronesl Vladislav mírně, protože věděl, že Gertruda s nevinnými velmi soucítí.

„Vladislave, ty dobře víš, že muži na panství byli k boji proti králi přinuceni svým knížetem Jindřichem Lvem. Copak oni by sami bojovali, obětovali vlastní životy, když mají ženy a děti? Dělej, co jim jejich pán poručí,

a nemají na vybranou. Buď padnou v boji proti králi, nebo je za zradu popravit Jindřich Lev. V tom je svět velmi nespravedlivý.“

„Moje milá, jsi příliš přecitlivělá. Kdyby panovníci přemýšleli jako ty, nikdy by žádnou válku nevyhráli.“

„Možná by žádné války nebyly,“ zlobila se naoko Gertruda. Potřebovala, aby na ní nebyla znát zvědavost a napětí, jak celá věc dopadne a jak se král zachová. Ještěže je unavený a půjde brzy spát, přemýšlela v duchu. Třeba celý ten ranní odchod, pokud k němu dojde, zaspí. Jenže to by pak neměl koho pověsit, došlo jí vzápětí a zhrozila se bratrovy zloby, až zjistí, jak ho ženy převezly a on sám jim k tomu dal příležitost. Vždyť koho by v té hrůze a v předzvěsti jisté smrti takové řešení napadlo?

RÁNO PŘED ÚSVITEM

Rozmrzelého krále probral hluk z nádvoří. Dral se mu okenicemi do ložnice více než ranní rozbřesk a jemu se nic z toho nelíbilo. Únavné tažení, včerejší hodování a popíjení nemělo konce, vždyť důvodů k oslavám bylo více než dost!

„Snad už není ráno,“ zabručel nevrlý Konrád, ale myšlenka, že dnes pověsí poslední odpůrce a nepřátele, vypálí hrad a vítězně se vrátí do sídla říše, ho naplnila odhodláním vstát z lože.

Proč ale tolik povyku? Rozrazil okenice a nevěřícně zíral na skupinku žen, jak s vypětím všech sil táhly na zádech muže k hlavní bráně, kterou už předtím málem ucpaly podobné dvojice. Král se zaskočeným výrazem hleděl na záda mužů, prisátých na ženy, kterým se pod těžkými břemeny podlamovala kolena. Přesto statečně šlapaly ven z hradu, pryč od šibenic, které vyrostly přes noc na nádvoří a na nichž měly skončit životy všech, kteří se nesmířili s vládou nového krále.

Konrád nevěřil svým očím a pomalu, velmi pomalu mu docházelo, co se mu to přímo pod nosem děje. Jeho protivníci prchají před spravedlivým rozsudkem a trestem!

Pak si všiml, jak téměř poslední naskakuje na záda své křehké manželky Jindřich Lev. Jako by slyšel jeho povzbudivá slova, když ta žena málem upadla, ale zatnula zuby a vratkým krokem zamířila k bráně.

„Kdo to dovolil?“ zařval Konrád, a kdyby mu komoří nepřehodil přes ramena dlouhý teplý plášť, vyběhl by z hradu v nočním úboru.

„Kdo to dovolil?“ vyjel znova na velitele stráží, ale odpovědi se nedočkal. Nikdo neměl odvahu vyslovit tu obávanou větu, kterou by král jistě nechtěl slyšet.

„Bratře, uklidni se prosím a nehněvej se, když se plní tvé vlastní rozkazy,“ promluvila mu tiše za zády Gertruda.

„Cos to řekla?“ soptil Konrád a pomalu se otočil. Pohled mu padl nejprve na Vladislava, jenže ten se na něho neřávil. S obdivem a hrdě si prohlížel svoji budoucí manželku. V pohledu měl tolik lásky, tolik náhlého údivu a dojetí, že si snad svého rozčileného krále ani nevšiml. Vladislavovi totiž došlo dříve než samotnému králi, kdo ženám tak dobře poradil. Teď už chápal ten včerejší vyjevený pohled klečící ženy, zaskočené jednoduchou Gertrudinou radou a snadným řešením, jak zachránit životy svých mužů a manželů.

„Bratře, ty sám jsi přece ženám dovolil, aby si na zádech odnesly, co unesou, a ony jen využily tvé neskonalé dobroty,“ promlouvala Gertruda mírně a králi se zachvěla brada. Pomalu mu docházelo, co Vladislav už věděl. Ale tak rychle se s tou prohrou nedokázal smířit. Podíval se na sestru, znatelně zaskřípal zuby a rázně vykročil zpět do své ložnice.

Gertruda se bála k Vladislavovi zvednout oči.

Také se zlobí? Vždyť on jediný si všiml... on jediný ví, kdo ženám poradil. Bere to ode mě jako zradu? Jako pomoc nepříteli?

„Chtěla jsem pomoci ženám a dětem, aby po mužích nezůstaly vdovy a sirotci,“ zašeptala plačtivým hlasem a konečně zvedla pohled rozmazaný slzami k muži, kterého tak milovala. Jestli mě nepochopí, jestli mě zavrhne a zruší náš sňatek...

„Gertrudo... obdivuji tě a myslím, že jsem se až teď, právě teď, opravdu zamiloval.“ Vladislav chytil rozechvělou dívku za ruce a zpřímá se jí zahleděl do obličeje. „Jsi nejen krásná, ale také velmi chytrá a srdce máš plné soucitu k těm, kterým se děje křivda. Odpusť mi, jestli jsem kdy zaváhal, zda

jsi pro mě tou správnou manželkou. Dnes už to vím a žádnou jinou bych nemohl tak milovat, obdivovat a vážit si jí.“

Gertruda už slzy neudržela.

Král Konrád se uklidnil až u jídla. Když ale do hodovní místnosti vstoupil český vévoda Vladislav po boku svého přítele biskupa Jindřicha Zdíka, za sebou své mladší bratry Děpolta a Jindřicha, znova se zamračil.

„Veličenstvo,“ promluvil procítěně biskup Zdík. „Dnes jsi prokázal svému nepříteli nebývalou velkorysost, hodnou velkého krále. A věř, že Bůh vedl tvé rozhodnutí i kroky a on sám si přál, aby šibenice na nádvoří zůstaly bez odsouzených a mrtvých. Tvůj čin se roznese celou říší, všichni se dozvědí, že jsi velký bojovník, ale také máš srdce na pravém místě. Náš Pán, Veličenstvo, za to tvé vládě požehná.“

Konrád rychle pochopil, a než stačil cokoliv říct, ujal se slova Vladislav.

„Veličenstvo, vyslyš moji prosbu. Od chvíle, kdy jsem tě jako jeden z českých přemyslovských knížat požádal o ruku tvé krásné sestry, uplynulo mnoho dní a mnohé se změnilo. Dnes jako vévoda a panovník českých zemí tě žádám o požehnání, dodržení tvého slibu a přeji si, aby náš sňatek s Gertrudou Babenberskou byl stvrzen před Bohem co nejdříve.“

Konrád se napřímil, sklouzl pohledem na Gertrudin rozzářený obličej a pak roztřeseným, ale pevným hlasem pronesl: „Svatba českého panovníka Vladislava II. a mé sestry Gertrudy bude ode dneška za týden.“

ZA DVA TÝDNY

„Praha zatím není na dohled, ale uvidíš, bude se ti líbit i u skromnějšího dvora, než na jaký jsi byla zvyklá,“ ujišťoval svoji manželku Vladislav a ohlédl se v sedle.

Průvod, který se za nimi vinul, teď vypadal úplně jinak, než když před měsíci vyjel podpořit svého krále. Tehdy většinu doprovodu tvořilo vojsko a žoldněří, dnes převažují vozy s výbavou jeho urozené manželky.

„Mám všechno, co potřebuji k životu, když jsem s tebou.“ Gertruda konečně po dlouhé chvíli promluvila. Po celou cestu, když vjeli do Čech, se pouze rozhlížela a kochala krásnou divokou krajinou. Nejvíce ale byla nadšená poddanými, kteří svého panovníka vítali v každé osadě, vesnici a v každém městečku. A potěšilo ji, že nadšeně zdraví i ji, manželku svého knížete.

„Mají tě rádi, můj drahý, to je vidět.“

„Protože jsem na trůně pouze krátkou chvíli a zatím jsem do jejich životů nezasáhl. I když nejprve musím udělat pořádek v Praze a ve větších městech. Také knížata a pánové vládnoucí na svých panstvích teprve poznají moji vůli a budou se muset připravit na jiný způsob vlády, než jaký ode mě očekávají.“

„Ty víš, jak chceš vládnout a jaké uděláš změny? Radil ses s bratrem? Ať máš jakékoliv plány, budu stát při tobě.“

„I když budu muset bojovat se svými odpůrci a třeba zvítězit i silou a zničit své nepřátele?“

„I tak, pokud bude boj nutný a spravedlivý. Chci ti porozumět, ale hlavně se chci naučit vaši řeč, abych si mohla povídat i s lidmi v Praze.“

„Budeš se pohybovat ve společnosti, která mluví dobře německy i latinsky, ale pokud se naučíš česky, pak nepochybuji o tom, že budeš svému lidu tou nejlepší kněžnou.“

„Mám co dát tobě i tvému lidu, vím to,“ usmála se Gertruda. „Náš dvůr bude jednou plný moudrých a vzdělaných lidí i kněží, aby mohli učit poddaný lid. Také pomáhat ubohým, to u nás dělají kláštery...“

„Podívej se, naše sídlo, město Praha je na dohled,“ přerušil Gertrudino snění Vladislav a už se moc těšil, až novomanželku provede pražským hradem.